

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 63
van **DANIËLLE VANWESENBEECK**
datum: 24 oktober 2017

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Economische steun aan bedrijven - Terugvordering

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) heeft als rol het stimuleren van ondernemerschap en het ondersteunen van de groei van ondernemingen. VLAIO doet dit onder meer door het toekennen van economische- en innovatiesteun.

In het Rekeningenrapport 2016 (p. 64) merkt het Rekenhof op dat terug te vorderen subsidies niet steeds worden geïnd: *"Een belangrijk deel van de terug te vorderen subsidies wordt niet geïnd. De provisie voor dubieuze debiteuren is voor een geschat bedrag van 12 miljoen euro ondergewaardeerd."*

1. Bedrijven die economische steun verkrijgen dienen te voldoen aan enkele voorwaarden.
 - a) Welke voorwaarden worden opgelegd aan bedrijven eens de economische steun werd toegekend? Aan welke voorwaarden dienen bedrijven te voldoen opdat de toegekende steun definitief kan worden behouden?
 - b) Hoe wordt de naleving van de aan bedrijven opgelegde voorwaarden opgevolgd? Hoe en door wie gebeurt dit?
 - c) In welke gevolgen is voorzien wanneer een bedrijf dat economische steun heeft verkregen, uiteindelijk de opgelegde voorwaarden niet of onvoldoende naleeft?
 - d) Op basis van welke gronden kan toegekende economische steun worden teruggevorderd? Welke feiten kunnen aanleiding geven tot een procedure tot terugvordering van toegekende economische steun?
 - e) Kan de minister de procedure voor terugvordering van toegekende economische steun toelichten? Welke stappen worden hier gevolgd, in functie van het verkrijgen van terugbetaling van toegekende economische steun?
2. Graag voor de periode vanaf 2010 tot op heden een jaarlijks overzicht van (indien mogelijk graag een onderscheid tussen de verschillende steuninstrumenten):
 - a) het aantal bedrijven bij wie er een grond voor gehele of gedeeltelijke terugvordering van toegekende economische steun (bvb. niet naleving van de contractuele voorwaarden) werd vastgesteld;

- b) de terug te vorderen bedragen met betrekking tot de sub deelvraag 2a bedoelde dossiers.
3. Ten aanzien van hoeveel van de sub deelvraag 2a bedoelde bedrijven werden effectief stappen gezet in functie van gehele of gedeeltelijke terugvordering van toegekende steun? Graag ook hier een jaarlijks overzicht voor de periode vanaf 2010 tot op heden.
4. Graag ook, voor de periode vanaf 2010 tot op heden, een jaarlijks overzicht van (indien mogelijk graag een onderscheid tussen de verschillende steuninstrumenten):
- a) het aantal van de sub deelvraag 2a bedoelde bedrijven dat effectief de teruggevorderde steun heeft terugbetaald;
 - b) het aantal en de sommen van de sub deelvraag 2b bedoelde bedragen die effectief werden terugbetaald?
5. In het Rekeningenrapport 2016 (p. 64) merkt het Rekenhof op dat terug te vorderen subsidies niet steeds worden geïnd.
- a) Hoe staat de minister tegenover deze opmerking van het Rekenhof wat de economische steun betreft?
 - b) Hoeveel van de in de periode 2010-heden terug te vorderen economische steun werd effectief gerecupereerd op heden?
 - c) Welk totaalbedrag aan economische steun staat heden nog open voor terugvordering? Wat is de verwachte inningsratio? Hoe verhoudt zich dit tot het bedrag van 12 miljoen euro voor dubieuze debiteuren waarnaar het Rekenhof verwijst?
 - d) Welke acties zullen nog ondernomen worden in functie van het recupereren van de betreffende bedragen?

ANTWOORD

op vraag nr. 63 van 24 oktober 2017

van **DANIËLLE VANWESENBEECK**

1. a) Economische steun kan verleend worden d.m.v. verschillende maatregelen van directe steun aan ondernemingen.

Het decreet van 16 maart 2012 waaronder de meeste steunmaatregelen ressorteren (uitzondering zijn de steunmaatregelen ingevolge hinder openbare werken) stipuleert inzake terugvorderingsmogelijkheden in artikel 40 het volgende:

"De Vlaamse Regering bepaalt de gevallen van terugvordering met behoud van de toepassing van de bepalingen in de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof en de wet van 7 juni 1994 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen te doen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste zijn van de Staat.

De Vlaamse Regering bepaalt de intrestvoet die in geval van terugvordering verschuldigd is.

De Vlaamse Regering bepaalt de termijnen waarbinnen de feiten die aanleiding geven tot terugvordering, zich moeten voordoen, en de termijn waarin ze de steun kan terugvorderen."

Hierna een opsomming per maatregel van de bepalingen rond terugvordering in de verschillende besluiten van de Vlaamse Regering (verder BVR genoemd).

Strategische Transformatiesteun

Art. 43 - BVR van 19/7/2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest:

"De steun wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de indieningsdatum van de steunaanvraag, in geval van :

1° faillissement, vereffening, boedelafstand, ontbinding, vrijwillige of gerechtelijke verkoop, sluiting in het kader van een sociaaleconomische herstructureringsoperatie met tewerkstellingsafbouw tot gevolg binnen zeven jaar na het beëindigen van de investeringen en opleidingen;

2° vervreemding of wijziging van de oorspronkelijke bestemming of het gebruik van de investeringen binnen vijf jaar na het beëindigen van de investeringen, met behoud van de toepassing van artikel 14, punt 5, van de algemene vrijstellingsverordening;

3° niet-naleving van de wettelijke informatie- en raadplegingsprocedures bij collectief ontslag binnen zeven jaar na het beëindigen van de investeringen en opleidingen;

4° niet-naleving van de voorwaarden die zijn opgelegd bij het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten binnen een periode van vijf jaar na het beëindigen van de investeringen en opleidingen."

Kmo-portefeuille

Art. 27 - BVR van 26/02/2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten:

"De subsidie wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de datum van de subsidieaanvraag:

1° van de onderneming als die onderneming de wettelijke informatie- en raadplegingsprocedures niet naleeft bij collectief ontslag binnen een periode van vijf jaar na de datum van de beslissing tot toekenning;

2° van de onderneming en/of de dienstverlener als die onderneming en/of de dienstverlener het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten ervan niet naleeft binnen een periode van vijf jaar na de datum van de beslissing tot steuntoekenning."

Kmo-groeisubsidie

Art. 45 - BVR van 26/02/2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten:

"De subsidie wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de datum van de subsidieaanvraag van de onderneming in geval van:

1° niet-naleving van de wettelijke informatie- en raadplegingsprocedures bij collectief ontslag binnen een periode van vijf jaar na de datum van de beslissing tot toekenning van de steun;

2° niet-naleving van de voorwaarden die zijn opgelegd bij het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten ervan, binnen een periode van vijf jaar na de datum van de beslissing tot toekenning van de steun."

Carbon Leakage

Art. 24 – BVR van 21/04/2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten:

"De subsidie wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de uitbetaling van de subsidie in geval van:

1° de stopzetting van de activiteit waarvan de indirecte emissiekosten zijn gesubsidieerd binnen een periode van vijf jaar na uitbetaling van de subsidie, tenzij de stopzetting plaatsvindt omwille van het feit dat een activiteit van overheidswegen niet meer toegelaten is. De terugvordering gebeurt alleen voor de subsidie ter compensatie van de indirecte emissiekosten met betrekking tot de activiteit die wordt stopgezet;

2° de niet-naleving van de voorwaarden, vermeld in het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten ervan, binnen een periode van vijf jaar na de uitbetaling van de subsidie."

Strategische Ecologiesteun

Art. 40 – BVR van 16/11/2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest:

"De subsidie wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de indieningsdatum van de steunaanvraag in geval van :

1° faillissement, vereffening, boedelafstand, ontbinding, vrijwillige of gerechtelijke verkoop, sluiting in het kader van een sociaaleconomische

herstructureringsoperatie met tewerkstellingsafbouw tot gevolg, als die feiten zich voordoen binnen vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen;
2° niet-naleving van de wettelijke informatie- en raadplegingsprocedures bij collectief ontslag binnen vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen;
3° niet-naleving van de voorwaarden die zijn opgelegd bij het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten binnen een periode van vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen."

Ecologiesteun

Art. 27 - BVR van 17/12/2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest:

"De subsidie wordt teruggevorderd binnen tien jaar na de indieningsdatum van de steunaanvraag in geval van :

1° faillissement, vereffening, boedelafstand, ontbinding, vrijwillige of gerechtelijke verkoop, sluiting in het kader van een sociaaleconomische herstructureringsoperatie met tewerkstellingsafbouw tot gevolg, als die feiten zich voordoen binnen vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen;
2° niet-naleving van de wettelijke informatie- en raadplegingsprocedures bij collectief ontslag binnen vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen;
3° niet-naleving van de voorwaarden die zijn opgelegd bij het decreet van 16 maart 2012, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten binnen een periode van vijf jaar na de beëindiging van de ecologie-investeringen."

Hinderpremie

Art. 31 - BVR van 12/05/2017 tot uitvoering van het decreet van 15 juli 2016 houdende toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest:

"De hinderpremie wordt pro rata temporis teruggevorderd binnen vijf jaar na de datum van de aanvraag als de voorwaarden van het decreet van 15 juli 2016 en de uitvoeringsbesluiten ervan niet worden nageleefd, tenzij de niet-naleving het gevolg is van overmacht."

Rentetoelage hinder openbare werken

Art. 19 - BVR van 6/7/2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken:

"De rentetoelage kan geheel of gedeeltelijk teruggevorderd worden binnen vijf jaar na de datum van de laatste aanvraag tot uitbetaling, met behoud van de toepassing van de bepalingen in de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991, en van de wet van 7 juni 1994 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen te doen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste zijn van de Staat, in geval van :

1° niet-naleving van de voorwaarden van het decreet, dit besluit of de uitvoeringsbesluiten;

2° het afleggen van valse verklaringen in de steunaanvraag of in de aanvraag tot uitbetaling door de steunaanvragende onderneming.

In geval van terugvordering wordt de Europese referentierentevoet voor terugvordering van onrechtmatig verleende staatssteun toegepast."

Screen Flanders

Art. 23 - BVR van 9/11/2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen: *"De steun wordt in geval van niet-naleving van de bij het decreet van 16 maart 2012 of dit besluit opgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk teruggevorderd, met behoud van de toepassing van de bepalingen in de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof en de wet van 7 juni 1994 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen, te doen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste zijn van de Staat."*

- b) De specifieke voorwaarden, uitbetalingsmodaliteiten en het betalingsritme worden bepaald per steunmaatregel.

Sta me toe om mij hier te beperken tot de meest relevante steunmaatregelen m.b.t. uw vraag rond terugvorderingen.

Ingeval het om steunmaatregelen gaat waarbij investerings- en opleidingsprojecten (bv. STS, STRES, EP Plus) het voorwerp uitmaken van de steun gebeurt de uitbetaling van de toegekende steun in drie schijven.

Voorafgaand aan de uitbetaling van het saldo wordt een controle uitgevoerd om de realisatie van het vooropgestelde programma na te gaan. Deze controle kan bij het bedrijf ter plaatse gebeuren of via deskresearch door de dienst inspectie van het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Ook zijn tussentijdse controles mogelijk door de steunverlenende afdeling zelf op moment van aanvraag van de eerste schijven.

De dienst inspectie hanteert ook een risicoanalyse waarbij ze zelf het initiatief tot een steekproefsgewijze controle kan uitvoeren. Dergelijke controles kunnen aanleiding geven tot terugvordering.

Een terugvordering kan ook geïnitieerd worden door de onderneming zelf die wijst op niet uitvoering of gewijzigde uitvoering van het gesubsidieerd project of door externe factoren zoals een bekendmaking van faillissement, persberichten, opvolging van de sector, ...

- c) Indien uit een nieuw onderzoek van het dossier blijkt dat aan de algemene of steunmaatregelspecifieke voorwaarden niet of gedeeltelijk is voldaan, dringt zich een herziening van de initiële steuntoekenning op. De herziening kan leiden tot:
- integrale terugvordering van de reeds uitbetaalde steun;
 - behoud van de reeds uitbetaalde steun, zonder uitbetaling van het saldo;
 - behoud van de reeds betaalde steun en uitbetaling van het saldo, lager dan initieel voorzien;
 - gedeeltelijke terugvordering.
- d) Hiervoor verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 1a en 1b.
- e) Een terugvorderingsbrief stipuleert dat de ten onrechte verkregen steun binnen 30 dagen vanaf de kennisgevingsbrief van de terugvorderingseis dient terugbetaald te worden.

Bij niet-betaling binnen voormelde 30 dagen is volgend aanmaningsschema voorzien:

- 1) 1ste aanmaning: betaling binnen 10 dagen vanaf 1ste aanmaningsbrief;
- 2) 2de aanmaning: betaling binnen 10 dagen vanaf 2de aanmaningsbrief;
- 3) Ingebrekestelling: betaling binnen 10 dagen vanaf ingebrekestelling.

Bij niet betaling binnen 10 dagen na ingebrekestelling wordt het dossier overgedragen aan de Centrale Invorderingscel van Vlabel voor gedwongen invordering. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen heeft daartoe een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Agentschap Vlaamse Belastingdienst.

Indien een onderneming in de onmogelijkheid is om binnen de voormelde termijnen terug te betalen kan ze een gemotiveerd **afbetalingsplan** voorleggen aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Het agentschap kan in dat geval betalingsfaciliteiten toekennen. Bij het niet respecteren van het overeengekomen afbetalingsplan wordt de openstaande schuld onverwijld en integraal gevorderd.

Ingeval een onderneming in **beroep** gaat tegen de terugvorderingsbeslissing wordt de terugvorderingsprocedure opgeschort tot beslissing over het beroep.

Indien beroep werd aangetekend bij de Raad van State of een Rechtbank van Eerste Aanleg wordt de terugvorderingsprocedure opgeschort tot de gerechtelijke uitspraak.

Ingeval de onderneming in het gelijk wordt gesteld, wordt de terugvorderingsprocedure vernietigd.

In geval van **faillissement** van een onderneming wordt een schuldvordering in het faillissement ingediend volgens de procedures vastgelegd in de faillissementswetgeving. De vordering betreft dan alle uitbetaalde steun in het desbetreffende dossier.

De aangifte gebeurt door het Agentschap Innoveren en Ondernemen bij de griffie van de bevoegde rechtbank via de onlinetool RegSol.be. Vermits het Hermesfonds doorgaans geen bevoorrecht schuldeiser, resulteren deze vorderingen zelden een dividend op.

2. Antwoord op vragen 2 a) en b)

Jaar	aantal bedrijven met terugvordering (2.a)	totaal bedrag van de terugvorderingen (2.b)
2010	313	€ 7.031.136,18
2011	279	€ 16.328.599,40
2012	379	€ 19.175.006,13
2013	242	€ 36.157.993,29
2014	159	€ 21.565.969,96
2015	184	€ 14.446.460,93
2016	143	€ 30.471.091,25
2017	255	€ 8.794.835,41
		€ 153.971.092,55

3. Er werden voor alle bedrijven die (deels) onterechte steun kregen, stappen gezet om de te veel betaalde middelen terug te vorderen, en dit volgens de modaliteiten vermeld onder vraag 1. e).

4. Antwoord op vragen 4 a) en b)

Jaar	aantal bedrijven die hebben terugbetaald (4.a)	totaal bedrag van de terugbetalingen (4.b)
2010	291	€ 5.226.725,53
2011	223	€ 10.365.203,72
2012	310	€ 6.171.738,46
2013	200	€ 11.180.437,54
2014	127	€ 15.584.472,03
2015	128	€ 3.766.209,00
2016	115	€ 20.060.955,94
2017	191	€ 3.361.432,96
		€ 75.717.175,18

5. a) Deze opmerking van het Rekenhof betreft een inschatting gemaakt op basis van de historische gerealiseerde terugvorderingen. De correctheid van de inschatting dient evenwel nog door de effectieve cijfers te worden bevestigd.

b) Van de € 153.971.092,55 aan vorderingen werd tot op heden € 75.717.175,18 effectief gerecupereerd. Wegens de looptijd van beroepen en gerechtelijke procedures kan de termijn waarbinnen effectief wordt gerecupereerd maanden, zelfs jaren bedragen.

c) Er staat momenteel nog een bedrag van € 78.253.917,37 aan vorderingen open. De verwachte inningsratio is eerder beperkt en ligt wellicht niet hoger dan 10%. Er werden in dit kader voor € 65.970.480,76 vorderingen dubieus gemaakt. Op deze dubieuze vorderingen werden voor € 60.046.380,07 waardevermindering geboekt. De door het Rekenhof vooropgestelde onderschatting van de provisie voor dubieuze debiteuren van € 12 miljoen heeft quasi uitsluitend betrekking op het luik economische steun aan bedrijven door het Hermesfonds.

d) De reeds ondernomen acties voor het recupereren van de vorderingen worden onverminderd verdergezet – zie vraag 1.